

Referendumkamer Leiden

Secretariaat: postbus 292, 2300 AG Leiden, telefoon 071 - 5165510

Aan de gemeenteraad van Leiden

Leiden, 18 december 2006

Onderwerp: vraagstelling voor het referendum over de RijnGouweLijn

Geachte Raad,

In uw vergadering op 7 december hebt u besloten de besluitvorming over raadsvoorstel 06.0130 aan het houden en hierover een referendum te organiseren.

Het concept-raadsbesluit 06.0130 zoals dat is gewijzigd tijdens diezelfde raadsvergadering, bevat twee alternatieve concept-besluiten A en B:

óf:

A. Mee te werken aan de RijnGouweLijn (RGL) volgens het voorliggende tracé door Leiden en hierbij het raadsbesluit RV05.0154 van 20 december 2005 als uitgangspunt te nemen.

óf:

B. Niet mee te werken aan de RijnGouweLijn volgens het voorliggende tracé door Leiden en de gevolgen daarvan te betrekken bij de verdere afwikkeling van raadsbesluit RV05.0154 van 20 december 2005.

Ter voorbereiding op ons advies over de vraagstelling voor het referendum hebben wij in onze vergadering op 11 december overlegd met de door het Presidium afgevaardigde raadsleden mevrouw Broeyer en de heer Van Meenen en met wethouder Steegh.

In dat overleg werden als belangrijke uitgangspunten en overwegingen voor de formulering van de vraagstelling genoemd:

- De referendumvraag moet zo kort en begrijpelijk mogelijk zijn en moet tegelijkertijd goed aangeven waar het in het concept-raadsbesluit om gaat.
- Het is wenselijk om bij de wijze van formulering van de referendumvraag aan te sluiten bij de vraagstelling die de Raad heeft gekozen voor het referendum Winkeltijden. Dat betekent dat de vraag zou moeten beginnen met de woorden "Wilt u" en dat de vraag moet uitmonden in de keuze tussen "ja" en "nee".
- In het referendum gaat het om de medewerking van de gemeente Leiden aan het tracé op het grondgebied van de gemeente Leiden waarover de Raad in december 2005 een besluit heeft genomen.
- De in de concept-besluiten opgenomen begrippen "het voorliggende tracé" en "het raadsbesluit RV05.0154 van 20 december 2005" zijn niet geschikt om ongewijzigd in de referendumvraag op te nemen. Om duidelijk te maken over welke route het in hoofdzaak gaat, zouden in de vraag de meest herkenbare straten kunnen worden genoemd. Gedacht werd aan de Lammenschansweg, de Korevaarstraat en de Breestraat. Het aangeven van de route tussen de Breestraat en station Leiden Centraal is moeilijker omdat de sporen in de twee richtingen daar verschillende trajecten zouden moeten volgen.

De conclusie van het overleg was dat de volgende referendumvraag het beste leek aan te sluiten bij de verschillende uitgangspunten:

Wilt u dat de gemeente Leiden meewerkt aan de RijnGouweLijn via onder andere de Lammenschansweg, de Korevaarstraat en de Breestraat?

Ja

Nee

Om te komen tot een zo breed mogelijk gedragen advies over de vraagstelling hebben wij deze tekst in de vorm van een voorlopig voorstel bij brief van 12 december voorgelegd aan de leden van de commissie Ruimte en Bereikbaarheid. In de vergadering van deze commissie op dinsdagavond 12 december is dit voorstel besproken. Daarbij bleken er veel verschillende opvattingen te bestaan. Voorbeelden van de mondelinge reacties waren:

- tevredenheid met de keuze ja/nee;
- een relatie met de tweede bestuursovereenkomst leggen;
- alle straten noemen van het tracé, niet een paar;
- tevredenheid met de vraagstelling;
- waarom worden deze drie straten genoemd?
- duidelijker maken dat het om het gehele traject A4-A44 gaat;
- in plaats van de genoemde drie straten de term "binnenstadstracé" gebruiken;
- eventueel als alternatieve straten noemen de Plesmanlaan en de Zernikedreef;
- toevoegen na "aan de RijnGouweLijn": "door Leiden";
- (na afloop, vanuit de SLO:) de vraagstelling zo laten, maar alleen invoegen "door de binnenstad".

De afspraak werd gemaakt dat de commissieleden tot donderdagmorgen 14 december hun voorstellen aan de griffie kenbaar konden maken.

De fracties van de PvdA en GroenLinks hebben via een gezamenlijke reactie van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Zij noemden de volgende randvoorwaarden waaraan de vraag zou moeten voldoen:

- 1. Wij zijn van mening dat het woordje 'binnenstad' er niet in dient voor te komen. Dit omdat de RGL ook door grote delen van de 'buitenstad' gaat rijden. Niet voor niets hebben meerdere fracties tijdens de afgelopen commissievergadering gezegd dat het referendum over het tracé van A4 tot A44 gaat.*
- 2. Wij zijn van mening dat het woordje 'voorkeustracé' er niet in voor dient te komen. De argumenten daarvoor hebben we al namens de 4 collegepartijen gewisseld in de raad van 7 december.*
- 3. Wij zijn van mening dat of alle straatnamen in de referendumvraag dienen te staan of geen enkele. In dat laatste geval dient er logischerwijs een vervangend woordje (of zinnetje) te worden geformuleerd. Reden hiervoor is dat een selectie van woorden arbitrair is en niet volledig recht doet aan heldere en volledige informatie.*
- 4. Wij zijn van mening dat aangegeven moet worden in de vraagstelling dat de referendumvraag gaat over de route/het tracé door Leiden."*

De SP-fractie heeft in verband met ziekte iets later gereageerd. De SP gaf aan de door de PvdA en GroenLinks genoemde randvoorwaarden niet te steunen. Het werd wel belangrijk gevonden dat in de vraag duidelijk wordt dat het over de RGL gaat voor zover die over Leids grondgebied loopt. Dat kan volgens de SP door de tekst "RijnGouweLijn door Leiden". De SP noemde als alternatieve suggesties voor de tekst na "via onder andere":

- de Burgemeesters- en Professorenwijk, de binnenstad en de Leeuwenhoek;
- de Lammenschansweg, de Breestraat en de Plesmanlaan.

Uit het bovenstaande blijkt dat de reacties vanuit de commissie niet allemaal in dezelfde richting wijzen. Zo wordt verschillend gedacht over het gebruik van het woord "binnenstad" en over het noemen van concrete straten.

In de reactie van PvdA en GroenLinks is vooral punt 3 een probleem: of alle straatnamen noemen, of geen enkele. De optie om alle straatnamen te noemen, zeker waar het gaat om het hele traject tussen de A4 en de A44, zou niet tot een hanteerbare vraag leiden. Als er geen enkele straat wordt genoemd, is de vraag wat er dan wel moet worden gezegd. De suggestie "In dat laatste geval dient er logischerwijs een vervangend woordje (of zinnetje) te worden geformuleerd." is niet concreet gemaakt.

In principe zou het mogelijk zijn om de vraag te vereenvoudigen tot: **"Wilt u dat de gemeente Leiden meewerkt aan de RijnGouweLijn door Leiden?"**

Een dergelijke vraag sluit echter niet aan bij de concept-raadsbesluiten. Daarin gaat het niet om de vraag of de gemeente überhaupt moet meewerken aan de RGL over het grondgebied van de gemeente, maar om de vraag of moet worden meegewerkt aan de RGL "volgens het voorliggende tracé". Dat laatste begrip is overigens ruimer dan wat er in het collegeprogramma staat. Daarin wordt gezegd dat wanneer uit nader onderzoek mocht blijken dat een tracé over bestaand spoor geen reëel alternatief is,

de Leidse bevolking zich in een referendum alleen zal kunnen uitspreken over het al dan niet doorgaan van het binnenstadstracé.

Omdat de concept-raadsbesluiten de grondslag voor de vraagstelling moeten vormen, blijft het de opgave om in de vraag "het voorliggende tracé" op een korte, begrijpelijke manier aan te duiden.

Een mogelijkheid zou zijn om de vraag te laten luiden: "**Wilt u dat de gemeente Leiden meewerkt aan de RijnGouweLijn door Leiden volgens de op kaart aangeduide route?**"

Een dergelijke formulering zou betekenen dat de kaart in feite een onderdeel wordt van de referenduvraag. De kiezers zouden dan bij de stemcomputer of in het stemhokje die kaart nog moeten kunnen bekijken. Dat heeft grote praktische nadelen.

Ook bij nadere overweging concluderen wij daarom dat ons voorlopige voorstel om enkele herkenbare straten te noemen het best hanteerbaar is. Gezien de reacties, waaronder de schriftelijke reacties van PvdA, GroenLinks en SP, stellen wij voor om daarin toe te voegen: "door Leiden". Wat de te noemen straten betreft, stellen wij voor om de tweede suggestie van de SP te volgen en de Lammenschansweg, de Breestraat en de Plesmanlaan te noemen.

Dit leidt tot het volgende aangepaste voorstel voor de referenduvraag:

Wilt u dat de gemeente Leiden meewerkt aan de RijnGouweLijn door Leiden via onder andere de Lammenschansweg, de Breestraat en de Plesmanlaan?

☐ Ja

☐ Nee

Natuurlijk zullen er veel kiezers zijn die meer willen weten dan wat er in de vraagstelling staat. De achtergronden van de referenduvraag moeten terug te vinden zijn in de referendumkrant en in ander voorlichtingsmateriaal dat voorafgaand aan het referendum wordt verspreid.

Bij het referendum over de winkeltijden hebben wij ook advies uitgebracht over de tekst voor de oproepingskaarten. Uit een reactie van Burgerzaken is inmiddels gebleken dat het niet mogelijk is om op de tegenwoordig gehanteerde stempassen een andere tekst aan te brengen dan "Stempas ten behoeve van het referendum over" Dit betekent dat het extra belangrijk is om op andere manieren duidelijk te maken waar het referendum over gaat.

Wij zijn graag bereid om wanneer u daar prijs op stelt nader van gedachten te wisselen over ons advies.

Hoogachtend,
De Referendulkamer van de gemeente Leiden,

mw. E.H.T. van der Vlist, secretaris

L. Beijen, voorzitter